

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 6, Issue 4, December 2018, p. 477-485

Received	Reviewed	Published	Doi Number
15.10.2018	27.11.2018	30.12.2018	10.18298/ijlet.3182

An Overview of the Books Written by Aysel Gürmen for 8-12 Age Children from the Perspective of Values Education

Mustafa YENİASIR¹ & Burak GÖKBULUT² & Egemen ERGİN³

ABSTRACT

Transfer of values plays an essential role in the shaping and conveying to future generations of a social culture. Values also help individual to attune with their society and socialize. Among the general objectives of education programs, several values such as patriotism, being respectful, being organized, and being fair are included. Thanks to the values education which begins in family and continues at school, individuals give their lives direction and become beneficial to the society of which they are a member. Aysel Gürmen aims at conveying several values to children with the books she writes. She completed her elementary and secondary education in Cyprus and undergraduate education in Turkey. The author founded Uçanbalık Publications in 1995 and wrote several books directed towards children and claimed an important place in children's literature. The article is a descriptive research and is based on document examination method. In the study, Aysel Gürmen's "Selen is in Cyprus", "Sharp-Eyed Female Eagle", "Selen's Farm" and "Selen's Friends" titled books are examined in terms of values. The mentioned works are classified according to Schwartz Values Scale and it is observed that they are rather rich from this perspective.

Key Words: Aysel Gürmen, Schwartz Values Scale, education, story, culture.

Değerler Eğitimi Açısından Aysel Gürmen'in 8-12 Yaş Aralığındaki Çocuklar İçin Yazdığı Eserlere Bir Bakış⁴

ÖZET

Toplumsal kültürün oluşmasında, şekillenmesinde ve gelecek nesillere ulaşmasında değerler aktarımı çok önemli bir rol oynamaktadır. Değerler aynı zamanda bireyin içinde bulunduğu topluma ayak uydurmasına ve sosyalleşmesine de yardımcı olmaktadır. Eğitim programlarının genel hedefleri içerisinde; vatanseverlik, saygılı olma, düzenli olma, adaletli olma gibi birçok değer yer almaktadır. Ailede başlayan ve okullarda sürdürülen değerler eğitimi sayesinde birey, yaşamına yön vermekte ve mensubu olduğu topluma bu sayede faydalı olmaktadır. Yazdığı kitaplar sayesinde çocuklara birçok değeri kazandırmayı hedefleyen Aysel Gürmen, ilk ve ortaöğrenimini Kıbrıs'ta; lisans eğitimini ise Türkiye'de tamamlamıştır. Yazar, 1995 yılında Uçanbalık Yayınevini kurarak, çocuklara yönelik çok sayıda kitap kaleme almış ve çocuk edebiyatı içerisinde önemli bir yer edinmiştir. Makale, betimsel nitelikte bir araştırma olup, doküman incelemesi yöntemi esas alınarak yapılmıştır. Çalışmada Aysel Gürmen'in, random yöntemiyle seçilen "Selen Kıbrıs'ta", "Keskin Gözlü Dişi Kartal", "Selen'in Çiftliği" ve "Selen'in Arkadaşları" adlı eserleri değerler açısından incelenmiştir. Söz konusu eserler içerdikleri değerler açısından "Schwartz Değerler Ölçeği"ne göre sınıflandırılmış ve bu açıdan zengin oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Aysel Gürmen, Schwartz Değerler Ölçeği, eğitim, öykü, kültür.

¹ Doç. Dr., Near East University, mustafa.yeniasir@neu.edu.tr

² Doç. Dr., Near East University, burak.gokbulut@neu.edu.tr

³ T.C. Millî Eğitim Bakanlığı-Öğretmen, ege.ergin22490@hotmail.com

⁴ Bu çalışma 8-11 Mayıs 2017 tarihlerinde Lefke Avrupa Üniversitesi tarafından KKTC'de düzenlenen "16. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumunda" bildiri olarak sunulmuş ancak basılmamıştır. Makale, söz konusu bildirinin yeniden gözden geçirilmiş ve genişletilmiş şeklidir.

1. Giriş

Eğitimde önemi zaman içerisinde daha iyi anlaşılabilir kavramlardan biri de çocuktur. Çocuk eğitimine ve buna bağlı olarak çocuk edebiyatına günümüzde gelişmiş her ülke büyük bir önem vermektedir. Çocuk edebiyatı kavramıyla, 2 – 14 yaşları arasındaki kimselerin ihtiyacını karşılayan bir edebiyat alanı anlatılmak istenmektedir. Çocuk edebiyatı kavramı çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı bütün eserleri kapsamaktadır. Masallar, hikâyeler, romanlar, anılar biyografik eserler, gezi yazıları, şiirler vb. türler hep bu çerçevede değerlendirilebilir. Sever'e göre (2003) ise çocuk edebiyatı "Erken çocukluk döneminde başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren ve beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır."

Türkiye'de çocuk edebiyatı özellikle cumhuriyetle birlikte önemli bir gelişim göstermiştir. Cumhuriyet döneminde hikâye, masal, çocuk romanı ve çocuk şiiri vb. türlerin gelişmesinde Cahit Uçuk, Gültan Dayıoğlu, Fatih Erdoğan, Rifat Ilgaz, Mehmet Seyda, Muzaffer İzgü, Bestami Yazgan gibi birçok sanatçının etkisi büyüktür. Çocukluk çağının ruhsal özelliklerini iyi bilen yazarların yetişmesi ile çocuk edebiyatı alanına giren eserlerin gerek nitelik gerekse nicelik bakımından daha büyük bir gelişme göstereceği açıktır.

Çocuk kitapları içerdikleri değerler açısından büyük bir öneme sahiptirler. Değerler toplum hayatı ve sosyalleşme açısından son derece önem arz etmektedir. Mustafa Aydın değerler konusunda şunları söylemiştir: "Burada değer, her türlü amaç ve hedefler, ilgi ve çıkarlar, tutkular, idealler; her türlü güç ve iktidar etkenleri, ün ve şan hırsı, övme ve yerme, saygı ve saygısızlık, inanma ve inanmama sözünde durma veya durmama, dürüst olma ya da olmama, sevgi ve nefret gibi maddi-manevi, olumlu-olumsuz her türlü, benimsenen ve insan hayatında etkin olan şeylerdir" (Aydın, 2011: 39).

Toplumsal bütünlüğün sağlanmasında sözü edilen değerlerin rolü büyüktür: "Değerler, toplumun tarihi birikimi ile ortaya çıkan; toplumun tamamı tarafından kabul gören; toplumun varlık, birlik ve devamının sebebi olarak görülen; tasvip ve teşvik gören; korunan kabulleniş ve inanışlardır" (Özbay, 2013: 129). Değerler ve normlar, kültürel kimliğin şekillenmesinde etkili olan kültür unsurlarıdır (Tural, 1988: 42). Sadık Tural'ın da ifade ettiği gibi değerler, kültürle de yakından ilgilidir. Değerlerin ve dolayısıyla kültürümüzün yok olmasını önlemede eğitimin ve çocuk kitaplarının önemli bir işlevi vardır. Bundan dolayı yazılan romanlar içerdikleri değerler açısından son derece büyük bir önem arz etmektedir. Çocuklara küçük yaştan itibaren verilecek nitelikli eserler sayesinde söz konusu değerler kazandırılabilir.

Kıbrıs Türk çocuk edebiyatına katkıda bulunan isimlerden biri de Aysel Gürmen'dir. Gürmen, kaleme aldığı çok sayıda romanla çocukların yetişmesine katkıda bulunmuştur. Hem okul öncesi hem de ilköğretim çağındaki çocuklar için yazdığı romanlarda uzun tasvirlerden ve cümlelerden uzak durarak daha çok yalın bir anlatımı tercih etmiştir.

Çalışmada Aysel Gürmen'in "Keskin Gözlü Dişi Kartal" (2001), "Selen'in Çiftliği" (2005), "Selen'in Arkadaşları" (2000) ve "Selen Kıbrıs'ta" (1998) adlı eserleri değerler açısından incelenerek, söz konusu eserlerin içerdikleri değerler "Schwartz Değerler Ölçeği"ne göre sınıflandırılmaya çalışılacaktır (Fırat-Açıkgöz, 2012: 424).

2. Yöntem

Betimsel nitelik arz eden bu çalışmada, doküman inceleme yöntemi esas alınmıştır. Doküman incelemesi, bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Aysel Gürmen'in "Keskin Gözlü Dişi Kartal", "Selen'in Çiftliği", "Selen'in Arkadaşları" ve "Selen Kıbrıs'ta" adlı eserleri değerler açısından incelenerek, söz konusu eserlerin içerdikleri değerler "Schwartz Değerler Ölçeği"ne göre sınıflandırılmıştır.

2.1. Veri Toplama Aracı ve Analizi

Geçmişten itibaren; Spranger (1928), Allport, Vernon, Lindzey (1960), M. Rokeach (Güngör, 2000: 84-85), Schwartz ve Erol Güngör gibi araştırmacılar değerler konusunda önemli çalışmalar yapmışlardır. Değerler eğitimiyle ilgili bugüne kadar yapılan çalışmalar incelendiğinde araştırmacıların genel olarak "Schwartz Değerler Ölçeği"ni esas aldıkları görülmüştür. Schwartz, çok sayıda kültürde geçerli olan toplam 10 temel değer olduğunu söylemiş ve bunları şu şekilde sıralamıştır: Güç, Başarı, Hazcılık, Uyarılma, Öz yönelim, Yardımseverlik, Geleneksellik, Evrensellik, Uyma, Güvenlik (Fırat & Açıkgöz, 2012: 424).

Tablo 1. Schwartz'ın Değer Sınıflandırması

Değer Tipleri	İçerdikleri Alt Değerler
Güç	Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, toplumdaki görünümünü koruyabilmek.
Güvenlik	Ulusal güvenlik, bağlılık duygusu, İyiliğe karşılık vermek, toplumsal düzenin devamlılığını istemek, aile güvenliği, sağlıklı olmak, temiz olmak.
Evrensellik	Açık fikirli olmak, erdemli olmak, toplumsal adalet, eşitlik, barış içinde bir dünya istemek, güzelliklerle dolu bir dünya, doğayla bütünlük içinde olmak, çevreyi korumak, iç huzuru.
Başarı	Başarılı olmak, yetkin ve hırslı olmak, sözü geçen biri olmak, zeki olmak.
Geleneksellik	Alçak gönüllü olmak, dindar olmak, hayatın bana verdiklerini kabullenmek, geleneklere saygılı olmak, ılımlı olmak, mahremiyete ve özel haklara saygılı olmak.
Hazcılık	Zevk, hayattan zevk almak, isteklerine düşkün olmak.
Uyma	Ana-baba ve yaşlılara değer vermek, kibar olmak, kendini denetleyebilmek, itaatkâr olmak.
Uyarılma	Cesur olmak, değişken ve heyecanlı bir hayat yaşamak.
Yardımseverlik	Yardımsever olmak, dürüst olmak, başışlayıcı olmak, sadık olmak, sorumluluk sahibi olmak, gerçek arkadaşlık, olgun sevgi, manevi bir hayat, anlamlı bir hayat.
Öz yönelim	Yaratıcı ve özgür olmak, kendi hedeflerini seçebilmek, kendine saygılı olmak.

Araştırmada belgesel tarama yöntemi kullanılarak romanların içerisinde yer alan değerler "Schwartz Değerler Ölçeği"ne göre sınıflandırılarak incelenmiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Tablo II. Keskin Gözlü Dişi Kartal

Schwartz Değerler Listesi	Keskin Gözlü Dişi Kartal	Selen Pembesi	Evimize Timsah Girdi	Raşitlik Ördek	Denizde Yıkanan Yıldızlar	Toplam
Geleneksellik	3	1	1	2	1	8
Hazcılık	2	2	1	0	0	5
Uyma	1	0	0	0	1	2
Uyarılma	1	0	0	0	0	1
Yardımsellik	3	1	0	0	2	6
Öz Yönelim	3	3	0	2	3	11
Güç	3	0	0	0	0	3
Güvenlik	0	0	2	0	2	4
Evensellik	1	0	2	4	1	8
Başarı	3	2	0	0	0	5

Uçanbalık Yayınlarından çıkan bu eser 79 sayfadan oluşmaktadır. Eserde en fazla üzerinde durulan tema hayvan sevgisidir. Bunun yanında yardımsellik, temizlik, merhamet gibi temalarda eserde önemli bir yer tutmaktadır. Eser içerisinde en fazla öz yönelim, evrensellik ve geleneksellik ilkesine yer verilmiştir. Keskin Gözlü Dişi Kartal kitabında yer alan değerlere ilişkin bazı örnekler şunlardır: “Çiftlikte olduğumuz bir gün birçok konuk geldi. Teyzeler, amcalar, dayılar, yengeler; onların çocukları, çocuklarının çocukları... Hepimiz bahçede oturuyorduk. Osman eniştem, her zamanki neşeli ve güleç yüzüyle, mangalın başında et pişirip isteyenlere dağıtıyordu...” (Gürmen, 2001: 8) (Geleneksellik değeri: Kıbrıs'ta geleneksel hale gelen mangal keyfi).

“- Hadi Selen konu! Mutlaka bir şey söylemem gerekiyordu, yoksa onca insan bana bakmaya devam edecekti. Aklıma gelen ilk şeyi söyleyiverdim. -Hepiniz aynı anda konuşursanız, birbirinizin söylediklerinizi anlayamazsınız. Onun için teker teker konuşun” (Gürmen, 2001: 10) (Öz yönelim ve başarı değeri).

Tablo III. Selen'in Çiftliği

Schwartz Değerler Listesi	Bayrağımız Üzülmesin	Nerede Benim Eşeğim	Kızlar da Futbol Oynar	Limon Yüzlüler	Paçayı Kurtaran Kurtarana	Bizim Apartman Üşümüştü	Selen'in Çiftliği	Toplam
Geleneksellik	1	0	0	0	1	1	0	3
Hazcılık	1	2	0	2	0	0	0	5
Uyma	2	0	1	0	0	0	0	3
Uyarılma	0	0	0	0	0	0	0	0
Yardımsellik	0	0	1	2	0	0	2	5
Öz Yönelim	0	0	0	0	3	0	0	3
Güç	1	0	1	0	1	0	0	3
Güvenlik	0	1	0	1	0	0	0	2
Evensellik	0	1	3	0	1	0	3	8
Başarı	1	0	2	0	1	0	0	4

Uçanbalık Yayınlarından çıkan Selen'in Çiftliği adlı eser, 83 sayfadan oluşmaktadır. Kitap, “Bayrağımız Üzülmesin”, “Nerde Benim Eşeğim”, “Kızlar da Futbol Oynar”, “Limon Yüzlüler”, “Paçayı Kurtaran Kurtarana”, “Bizim Apartman Üşümüştü” ve “Selen'in Çiftliği” olmak üzere toplam yedi bölümden oluşmaktadır. Kişinin mensup olduğu vatanını ve bayrağını sevmesi gerektiği, din-ırk ve cinsiyet ayrımının kötü bir şey olduğu, muhtaç olana yardım etmek gerektiği eserde verilen mesajlardan en önemlileri olarak dikkat çekmektedir.

Selen'in Çiftliği'nde en çok işlenen değerlerin evrensellik ve yardımseverlik olduğu görülmektedir. Selen'in Çiftliğinde yer alan değerlere ilişkin bazı örnekler şunlardır:

"Pazartesi günleri okula geç kalmamaya çalışırım. Bayrak töreni kaçırmak istemem. Çok heyecanlanıyorum bayrak töreninde. İstiklâl Marşı'nı da öğrendim; avazım çıktığı kadar bağıriyorum söylerken. Yine de sesimi duyuramıyorum. Büyük sınıfların sesi öyle çok çıkıyor ki benimkini bastırıyor. Olsun, bir gün ben de büyüyeceğim ve benim sesim de gür çıkacak" (Gürmen, 2005: 7) (Geleneksellik ve hazcılık değeri).

"Çok heyecanlanmışım. Ben de bir şey söylemek istiyordum. Şöyle etkili bir şey sınıfın ortasında durdum. Herkesin duyabileceği bir sesle –Sarp ayrımcılık yapıyor arkadaşlar– dedim." (Gürmen, 2005: 27) (Güç ve evrensellik değeri).

"Moralini bozma Abdülkerim Amca! Ben sana yardım ederim. Çok kolay hepsi. Alışık olmadığın için zor geliyor hepsi sana" (Gürmen, 2005: 40) (Yardımseverlik değeri).

Tablo IV. Selen'in Arkadaşları

Schwartz Değerler Listesi	Gülyuva	Muhteşem Kadın	Ablama Anlatacaklarım	Selen'in Arkadaşları	Sevgi Denizi	Ben Evlenmek İstiyorum	Toplam
Geleneksellik	1	1	3	0	1	1	7
Hazcılık	0	1	0	0	3	1	5
Uyma	1	2	0	3	0	1	7
Uyarılma	0	0	0	0	0	0	0
Yardımseverlik	0	1	0	0	0	0	1
Öz Yönelim	1	0	3	0	1	1	6
Güç	1	0	0	0	0	1	2
Güvenlik	0	1	2	0	0	0	3
Evrensellik	1	1	0	0	0	0	2
Başarı	3	1	1	0	0	1	6

Uçanbalık Yayınlarından çıkan Selen'in Arkadaşları isimli kitap, toplam 79 sayfadan oluşmaktadır. "Gülyuva", "Muhteşem Kadın", "Ablama Anlatacaklarım Var", "Selen'in Arkadaşları", "Sevgi Denizi" ve "Ben Evlenmek İstiyorum" olmak üzere altı bölümden oluşan eserde, çocukların yetişmesinde okulun önemli olduğu, her zorluğun sevgiyle aşılabileceği, büyükleri sevmek ve saygı duymanın şart olduğu, hayvanları sevmek gerektiği gibi mesajlar verilmiştir.

Kitapta en çok işlenen değerlerin geleneksellik, uyma, öz yönelim ve başarı olduğu görülmektedir. Aysel Gürmen'in, Selen'in Arkadaşları isimli eserinde yer alan değerlere ilişkin bazı örnekler şunlardır:

"Neden adını Gülyuva koymuşlar peki?

Hoppala ben nereden bileyim. Ablamın sorusunu yanıtızsız bırakmamalıyım, yoksa beni ciddiye almaz.

Gülyuva'da bir Nur Öğretmen var, görmelisin abla öyle güzel ki. Hep gülüyor. Gülünce daha da güzel oluyor. Onun için yuvanın adını Gülyuva koymuşlar."(Gürmen, 2000: 35) (Öz yönelim değeri)

"O salıncağa ben binecektim, lütfen iner misin? dedim."(Gürmen, 2000: 8) (Geleneksellik değeri: özel haklara saygı/ Uyma değeri: kibar olmak).

Bugün şanslı günündesin Selen, Boran kocaman bir çikolata getirdi, yedik yedik bitiremedik. Buyurun efendim.

İki tane alabilir miyim?

İstedğin kadar alabilirsin.

O zaman üç tane alayım, çünkü annem çikolata yemez” (Gürmen, 2000: 21) (Başarı: zeki olmak / Uyma değeri: kibar olmak).

Tablo V. Selen Kıbrıs'ta

Schwartz Değerler Listesi	Kıbrıs Kokusu	Osmancık	Kıbrıs'ın Yaz Geceleri	Aluppodiler	Caba Caba	Dayım Benden Akıllı	Gökyüzüne Uzanan Merdiven	Kraliçe Penceresi	Toplam
Geleneksellik	1	4	2	2	0	1	2	1	13
Hazcılık	0	0	0	1	1	0	0	0	2
Uyma	1	3	1	1	0	2	1	1	10
Uyarılma	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yardımseverlik	1	0	1	0	1	0	3	0	6
Öz Yönelim	2	2	1	0	1	0	1	0	7
Güç	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Güvenlik	1	0	3	0	0	0	0	0	4
Evrensellik	1	1	1	1	0	0	0	0	4
Başarı	2	3	0	1	2	2	2	0	12

Uçanbalık Yayınlarından çıkan Selen Kıbrıs'ta isimli eser 77 sayfadan oluşmaktadır. Kitap, “Kıbrıs Kokusu”, “Osmancık”, “Kıbrıs'ın Yaz Geceleri”, “Aluppodiler”, “Caba-Caba”, “Dayım Benden Akıllı”, “Gökyüzüne Uzanan Merdiven” ve “Kraliçe Penceresi” olmak üzere toplam sekiz bölümden oluşmaktadır.

Kitapta Selen, ailesi ile Kıbrıs'a yaz tatiline gelir. İlk bölümde yazar bu kitabı Kıbrıslı çocuklara ithafen yazdığını dile getirir. Eserin genelinde Kıbrıs'ın güzellikleri ve tarihi anlatılır. Bölümlerde akraba ilişkileri üzerinden ataya saygı duymanın gerekliliği ve Kıbrıs Türklerine ilişkin birtakım kültürel değerler çocuklara aktarılmak istenmiştir.

Selen Kıbrıs'ta eserinde Geleneksellik, başarı ve uyma değerlerinin ağırlıklı olarak işlendiği eserde yer alan bazı bulguları şu şekilde sıralamak mümkündür:

“Kafam karışmıştı ve çok sıkılmışım.

Öff! Kıbrıs'ta isimler çok mu az?

Hayır! Onu da nereden çıkardın?

Değişik isimler koysunlar. O zaman isimler karışmaz. CIK'lara da gerek kalmaz.

Olur mu öyle şey? Bu bir gelenek. Hem de taaaa Osmalılar zamanından, hatta Orta Asya'dan kalan bir gelenek” (Gürmen, 1998: 23) (Geleneksellik ve öz yönelim değeri).

“Ne diyebilirim ki? Dayımın benden daha akıllı olduğu apaçık ortadaydı. Anneannemin dediğine göre, dayım çok okul bitirmiş ve çok kitap okuyormuş. Bu yüzden de çok akıllıymış. Ben de okula gitsem iyi olacak galiba, ne dersiniz?” (Gürmen, 1998: 61) (Uyma değeri).

“Fırıncı Amca! Bu çörekleri hapishanenin pencerelerine bakıp mı yapıyorsun?

Fırıncı Amca başını uzatıp hapishaneye baktı çok şaşkıncı.

Vallahi ne desem? Ben sizin çörek dediğiniz bu kafes şeklindeki peksimetleri yapmayı babamdan öğrendim.

Tekrar uzanıp hapishaneye bir kez daha baktı.

Gerçekten de hapishanenin pencerelerine benziyor. Şimdiye kadar hiç fark etmemiştim. Sen ne kadar dikkatli bir çocuksun! Belki de babam kafesleri pencerelere bakıp bakıp yapmıştır. Bundan sonra her kafes yaptığımda seni hatırlayacağım...” (Gürmen, 1998: 51-52) (Başarı ve öz yönelim değeri).

Tablo VI. Kitapların İçerdikleri Toplam Değerler

Schwartz Değerler Listesi	Keskin Gözlü Dişi Kartal	Selen'in Çiftliği	Selen'in Arkadaşları	Selen Kıbrıs'ta	Toplam
Geleneksellik	8	3	7	13	31
Hazcılık	5	5	5	2	17
Uyma	2	3	7	10	22
Uyarılma	1	0	0	0	1
Yardımseverlik	6	5	1	6	18
Öz Yönelim	11	3	6	7	27
Güç	3	3	2	1	9
Güvenlik	4	2	3	4	13
Evrensellik	8	8	2	4	22
Başarı	5	4	6	12	26

Tablo 6'da geleneksellik değerinin 31, öz yönelimin 27, başarının 26, uyma ve evrensellik değerinin 22, yardımseverlik 18, hazcılık 17, güvenlik 13, güç 9, uyarılma değerinin 1 kez yer aldığı görülmektedir. İncelenen kitaplarda en fazla geleneksellik (31) en az ise uyarılma (1) değerinin yer aldığı görülmektedir. Yukarıda görüldüğü üzere Selen Kıbrıs'ta adlı kitapta 59, Keskin Gözlü Dişi Kartal isimli eserde 53, Selen'in Arkadaşları'nda 39 ve Selen'in Çiftliği'nde 36 değer görülmüştür. Bütün eserlerde ise toplam 187 değer tespit edilmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Schwartz Değerler Ölçeğine göre incelenen kitaplarda en çok görülen değerler geleneksellik ve öz yönelim olmuştur. Söz konusu değerlerin üzerinde yoğun olarak durulması yazarın kültürel unsurların aktarımına ve çocukların yaratıcı, özgün, kendi hedeflerini belirleyebilen bireyler olarak yetişmesine verdiği önemle doğrudan ilgili olduğu düşünülmektedir. Değerler konusunda araştırma yapan Beytullah Karagöz “Naki Tezel'in Türk Masalları Adlı Kitabının Değerler Açısından Analizi” isimli makalesinde 54 masalı değerler açısından sınıflandırmış; en çok %17,90 ile geleneksellik ve %17,60 ile öz yönelim ilkelerinin söz konusu masallarda yer aldığını tespit etmiştir (Karagöz, 2017: 543). Nevin Akkaya da “Keloğlan Masallarında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi” isimli çalışmasında Tahir Alangu'nun yayımladığı “Keloğlan Masalları” adlı kitabındaki 18 masalı Schwartz Değerler Listesinde yer alan değerleri göz önünde bulundurarak incelemiş ve söz konusu masallarda %51

oranında geleneksellik değerinin yer aldığını tespit etmiştir. Bununla birlikte yazar, Keloğlan masallarında %36 güç, %33 başarı değerine rastlamış ve özyönelim değerinin ise bu masalarda %2 oranında bulunduğunu belirtmiştir (Akkaya, 2014: 320). Konu hakkında çalışması bulunan bir diğer araştırmacı Vafa Savaşkan, "Azerbaycan ve Türkiye'de Okutulan Edebiyat Ders Kitaplarındaki Masalların Aktardığı Değerler Açısından İncelenmesi" isimli makalesinde 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11. sınıf Azerbaycan'da okutulan edebiyat ders kitapları ile 9, 10, 11, 12. sınıf Türkiye'de okutulan edebiyat ders kitaplarında yer alan masaları belirlemiş ve söz konusu masaları değerler yönünden incelemiştir. Bu çalışmada araştırmacı ele aldığı masalarda %5,2 oranında güç, %4,8 oranında başarı ve %4,3 oranında da geleneksellik değerlerini tespit etmiştir (Savaşkan, 2017: 447). Romanlar, masallar, öyküler vb. edebi ürünler ait oldukları milletin kültürel özelliklerini barındırdıkları için kültürün gelecek kuşaklara aktarılmasında son derece önemli bir işlevi yerine getirmektedirler. Bilindiği üzere sahip olunan değerlerin sağlıklı bir şekilde gelecek kuşaklara aktarılması milletin devamlılığı için zorunluluk arz etmektedir. Söz konusu değerler özellikle okullarda eğitim aracılığıyla çocuklara kazandırılmaktadır. Bununla birlikte hem aileler hem de öğretmenler kitap seçiminde yapacakları doğru seçimlerle bu değerlerin çocuklara kazandırılmasında onlara rehberlik etmektedirler. Eğitimcilerin ve ailelerin değer aktarımı sırasında kullanacakları metinler arasında çocuk kitapları (masallar, romanlar ve öyküler) önemli bir yer tutmaktadır.

Bu bağlamda Aysel Gürmen'in incelenen toplam 318 sayfalık dört kitabında Schwartz Değerler Listesinde yer alan bütün değerlere rastlanılmıştır. Gürmen'in toplam 318 sayfalık dört kitabında 187 değer bulgusu tespit edilmiştir. Bu sayı dikkate alındığında yazarın kitaplarının değerler açısından zengin olduğunu söylemek mümkündür. Öğretici nitelikte yazdığı kitaplarla dikkat çeken Aysel Gürmen'in eserleri aynı zamanda Türkçenin zenginliklerini göstermesi açısından da önemlidir. Gürmen'in eserleri çocukların dil gelişimi açısından da son derece önem arz etmektedir.

5. Öneriler

Aysel Gürmen'in eserlerinin değerler açısından incelendiği bu araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu öneriler getirilebilir:

- Gürmen'in kitaplarından seçilen metinlere Türkçe ders kitapları içerisinde daha yoğun bir şekilde yer verilmelidir.
- Bununla birlikte ders dışında da çocukların söz konusu kitapları okumaları sağlanmalıdır. Çocuklar kitapları okuduktan sonra öğretmenler ve aileler sözü edilen değerler üzerinde durarak bu konuda çocukları bilgilendirmelidir.
- Özellikle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde çocuk edebiyatının gelişmesi için daha çok çalışma yapılmalıdır. Bu bağlamda Aysel Gürmen gibi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden çıkan yazarların eserlerini tanıtacak çalışmalara yer verilmelidir.

Kaynakça

Akkaya, N. (2014). Keloğlan Masallarında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2/1, 312-324.

Aydın, M. (2011). Değerler, İşlevleri ve Ahlak. *Eğitime Bakış Dergisi*. 7 (19), 39-45.

- Fırat, N. Ş. & Açıkgöz, K. (2012). Bazı Değişkenler Açısından Öğretmenlerin Değer Sistemleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 422-435.
- Güngör, E. (2000). *Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Gürmen, A. (1998). *Selen Kıbrıs'ta*. İstanbul: Uçanbalık Yayınları.
- Gürmen, A. (2000). *Selen'in Arkadaşları*. İstanbul: Uçanbalık Yayınları.
- Gürmen, A. (2001). *Keskin Gözlü Dişi Kartal*. İstanbul: Uçanbalık Yayınları.
- Gürmen, A. (2005). *Selen'in Çiftliği*. İstanbul: Uçanbalık Yayınları.
- Karagöz, B. (2017). Naki Tezel'in Türk Masalları Adlı Kitabının Değerler Açısından Analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 534-556.
- Özbay, M. (2013). Dede Korkut Hikâyelerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından Önemi. *Türkçe Öğretimi Üzerine Araştırmalar ve İncelemeler* (s. 127-139), Ankara: Öncü Basımevi.
- Savaşkan, V. (2017). Azerbaycan ve Türkiye'de Okutulan Edebiyat Ders Kitaplarındaki Masalların Aktardığı Değerler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(1), 439-454.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve Edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tural, S. (1988). *Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.